

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četr let — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Turško cesarstvo razpada.

Mahomedanski Turki bili so svoje dni za Kristjane strahovita šiba božja. Azija, Afrika in Evropa so nemilo čutile njene udarce. Največ smo trpeli Avstrijanci, zlasti pa Slavjani na jugu. Slavjanske Bolgare so poteptali, Srbsko cesarstvo razdjali, Bosnijake poturčili, Dalmacijo, Hrvatsko in Slavonijo in naše slovenske kraje so grozovito plenili in pokončavali. Dunaj so dvakrat oblegli. Neizmerno veliko tisoč ljudi so nam pobili, še več pa v strašno sužanstvo seboj odgnali.

Sedaj je temu že dolgo konec in Turčija je blizo razpada. Dežela za deželo se njim izneveri, narod za narodom se njim izvije. Egipta nimajo več, Romunsko, Greško in Srbsko je odpadlo. Polagoma bodo še ostali narodi otresli turški jarem.

Uzrokov je mnogo. Poglavitni pa je ta, da niso hoteli sprejeti prave, krščanske vere. Tega sicer naši liberalci ne verujejo, pa je vendar tako. Kajti brez krščanstva pogrešajo tudi krščansko, t. j. pravo omiko in napredek. Turk je ostal pri svoji mahomedanski veri in je zato nesposoben za pravo omiko. Ostal je, kar je bil: azijsk sirovež in ajd. Stara moč mu je izginila, nove si pa pripraviti ne more. Zato hira na duši in na telesu.

Sicer Turki še imajo veliko sveta. Njihov sultan še sedaj stoluje v slavnem Carigradu. Sveta mesta Jeruzalem, Nazaret in Betlehem so v njegovi oblasti. V Evropi posedajo 9370□ milj, v Aziji pa 31.600□ milj zemlje. Poslednji čas so se njih usmilili celo evropski liberalci in so njim hotli na noge pomagati zoper krščanske Slavjane. Zato so njim pomagali staviti šole in kosarne po liberalni šegi. Ponujali so njim vsakovrstnih učiteljev, omislili tiskarnice, novin, teatrov, postav itd. Pa vse nič ne pomaga. Turk se dobrega ni priprijel, pač pa še mnogo hudega se naučil, česar poprej ni poznal na primer: strahovite dolge gove delati. Tega se je Turk najbolj naučil in je sedaj popoln — zadolžen. Letos v spomladi je turški sultan angleškim kapitalistom za-

stavil vse cesarske dače, t. j. v dačnih rečeh so Evropei Turka v njegovi lastni deželi že — odstavili.

Razun tega pa še turško cesarstvo napada nesreča za nesrečo: zlasti slabe letine, kuge, draginja in glad. V mali Aziji je lani više 1 milijon ljudi gladu pomrlo. Skoro vsa živina je ondi padla. Mesta in vasi so prazne.

Naposled pa število pravih Turkov neznano hitro pojema. Nekaj zavoljo mahomedanskega mnogoženstva; večjidel pa zato, ker kot grdi ajdi veliko tisoč otrok v vodo pomečejo, ali pri porodu zadušijo ali še poprej uničijo. Tako morajo priti na nič! Sedaj štejemo pravih Turkov ali Osmanov še komaj 1 milijon. Tem nasproti pa nahajamo 7 $\frac{1}{2}$ milijona Slavjanov, namreč 6 milijonov Bolgarov 1 $\frac{1}{2}$ milijona Srbov.

To ne more dolgo več tako obstati. Krščanska, slavjanska večina bo po malem gotovo prodrla in Turke iz Evrope potisnola. Kako in kedaj se to zgodi, to je še se ve da skrito. Ali očitno je, da mahomedanski polumesec blede in medli, krščanski križ se pa zopet dviguje.

Celih 921 let se je v cerkvi sv. Sofije v Carigradu molila učlovečena modrost božja: Jezus Kristus. Potem se je do sedaj že 422 let v njej častil Mahomed. Tedaj se bliža zopet čas, da se na slavno sv. Sofijo posadi slovito znamenje našega rešenja. To bo začetek boljše bodočnosti za naše jugoslovanske brate: Srbe in Bolgare. Svet bo pa dobil nov dokaz, da le krščanstvo narode propada varuje, poganstvo pa, bodi katerokoli, tudi najsilnejše s časom pokoplje.

Cerkvene zadeve.

Milostljivi naš knez in škof bodo 29. maja za novo cerkvo v Frauheimu slovesno vlagali temeljni kamen. Ob enem bo nagovor in darovanje za zidanje cerkve. Vsi prijatelji in podporniki nove Frauheimske cerkve so uljudno povabljeni.

Preganjanje sv. Cerkve na Pruskem je sedaj prišlo do popolnega zatiranja samostanov ali

kloštrov. Sin božji je dal 3 svete za popolno krščansko življenje. V tej reči Jezusa nasledovati bo na Pruskem prepovedano. Uničili bodo 914 svetišč in iztirali 8795 redovnikov in redovnic. Le usmilene sestre in nekoliko šolskih sester še hočejo 4 leti trpeti! Potem morajo tudi te iz dežele.

Misijonar č. o. Valjavec po vsej slovenski zemlji poznan pridigar je v Celovcu imel majnikove pridege pa je 9. t. m. nagle smrti umrl. R. I. P.

Od 1. maja naprej ne dobi noben škof, noben duhovnik na Pruskem svoje plače več, ako ne zataji svoje vesti in se ne podvrže krivoverskim preganjevalcem. Vsak bo kaznovan, kateri bo mešnika z denarji ali z obleko ali s živežem podpiral ali zanj pobiral. Prus hoče, naj mešnik ali vest proda in Boga, kakor Judež ali pa gladu umerje. Tako je delal le rimski Dioklecijan ali pa Julijan odpadnik.

Za konkurzni izpjt sta se oglasila samo 2, namreč: čč. gg. Jan. Sparhakl, provizor pri sv. Ozbaldtu in Jan. Nep. Kunej, kaplan v Slovenski Bistrici.

Razlaga sv. meše po častitem očetu Kohemu je poslovenjena izišla pri tiskarju Milicu v Ljubljani. Knjiga ima 490 strani in se je dala prestaviti in tiskati po želji in prizadevanji nekaterih čestilcev slovitega Kohema.

Šolskih sester ima naša škofija sedaj 25. Izmed teh je 21 v Mariboru, 4 pa so pri sv. Petru pod Mariborom; Slovenk je 15, Nemkinj pa 10.

Luteranska predrznost. Z nekaterimi katoliškimi Angleži je one dni prišel pred papeža tudi nek lutrovec. Pri delivanji papeževega blagoslova so vsi poklekneli razun lutroveca, ki je sv. Očeta drzno in zaničljivo meril. Papež stopijo pred njega rekoč: kaj, v lastno hišo me že hodite zasramovat? Moral je hitro iz sobane. Doma pa ga je že čakala kazen. Lord Paget, angleški poslanec v Rimu, pri katerem je otroke učil, ga je takoj zapodil, rekoč: „da se otroci pri njem nebi zamogli učiti dobrega obnašanja proti starim ljudem in uzvišenim osebam“.

Otok Malta, blizo laške dežele, je v oblasti Angležev. Prebivalci so večjidel sami Lahi. Pretečeni mesene so dobili novega škofa. Angleški poveljnik ga je povabil na obed, kder je Piju IX. napil zdravico: „jaz pijem na zdravje Pija IX. velikega, izvrstnega moža, kateremu enakega na celem svetu najti ni. Akoravno oropan, je vendar najmogočniši vladar. Njegove besede veljajo celemu svetu. Tudi jaz sem bil pri njem, pa sem bil ves presunjen spoštovanja do vladarja in pastirja, ki je največji mož na zemlji“. Nazoči so se čudili take besede slišati iz ust anglikanskega krivoverca!

Gospodarske stvari.

Eparsette, ali turška detelja trpi 15—20. let; Sejati jo gre po sadunosnikih in za časa opuštenih

njivah. Kdor ve za njo, ali nje ima, je proščen, če je mogoče s ceno vred v „Slov. Gosp. naznani, da si nje prav obilno naročimo.*)

Ivan Fric.

Kdaj in kako je menjava semena koristna in vspešna?

Skoraj vsi skušeni kmetovalci pripoznavajo korist in vspešnost pametne menjave s semenom. In vendar je korist menjave semenske le od raznih okolščin odvisna. Rastline, ki rastejo divje, se ne zarezajo po menjavi semena, in vendar se nikdar ne izrodijo, t. j. ostajajo vedno jednako dobre in lepe. To pa prihaja od tod, ker si te rastline le tam svoj stan vzamejo, kjer vse jim potrebne pogoje, katerih njihovo življenje zahteva, v obilni meri nahajajo. Podobno je z našimi pridelovanimi rastlinami v takih krajih, v katerih se taki sad prideluje, ki kot semensko blago daleč po svetu kot izvrstno okoli slovi, kakor postavimo ruski lan, proštijaska rž, frankenšteinska pšenica in druge. Tam se leto za letom na ravno tistem polji pridelano zrnje seje, in vendar črez izrodek nimajo tožiti. To pa zarad tega ne, ker polje, iz kterega se imenovano zrnje dobiva, vse one pogoje v sebi združuje, ktere do popolnega razvitja potrebuje, in ker vedno za čisto setev skrbijo. Tu v takih krajih semena menjati ni potrebno.

Drugače pa je, če kateri pridelani sadež s časom kako svojih kmetovalcu zaželenih lastnosti pozgubi. Tako postavim zgubi pšenica na barvi in teži, če se namesto na pravo pšenično zemljišče, v peščeno zemljo seje; lan daje v suhjih legah manj ličja, kakor v vlažnih, krompir zopet v vlažnih legah in težki zemlji manj moknat pridelek od onega, ki je na suhem zrastel; oves na nižavah pridelan ima debele luščine in je lahkejši od onega na visokih njivah pridelanega. Da se pa tem pomanjkljivostim izognemo, se prava semenska menjava priporočuje. Včasih pa je tudi treba seme premenjati, če se mu je kako plevelno seme primešalo ali če se ga kaka bolezen prime, postavim rija pšenice. Tako pridelano seme se ne sme dalje sejati. Kder pa je treba seme premenjati, tedaj se praša, od kod naj se novo seme dobi? Odgovor je: vselej od tod, kjer se posamezno zrno najpopolnejše in najzdravejše razvija. To pa ni vselej najbogatejše in najrodovitnejše zemljišče, ker v taki zemlji dostikrat žito prebohoto raste, potem pa poleže in tako svojega zrnja popolnoma ne razvije. Pa tudi lahka in revna zemlja ne sme biti, od ktere seme za menjavo dobivamo, ker je zrno od takih zemljišč predrobno in kal, ko začne gnati, v zrnu ne dobi toliko hrane, kolikor mu je za krepek razvitek potrebno. Misel, da je treba za močno zemljo seme iz lahke zemlje in naopak

*) Turška detelja je res izvrstna ali stori le na apnenih njivah. Pri g. Berdajs-u v Mariboru se dobi semena funt po 40 kr. Vred.

jemati, ni vsikdar resnična. Včasih je to res, včasih pa tudi ne. Za trdno ravnilo pa velja, da je setvino blago od take zemlje vzeti, ktera kot po naravi primerna za rastlino velja. To bode pa skušen kmetovalec spoznal iz stanja silja in iz lastnosti pridelanega zrnja.

Ni nikakor potrebno seme iz daljnih krajev dobivati, da se koristna semenska menjava vpelje, včasih je to z istim dobičkom v najbližnji bližnji mogoče. Na visokih njivah pridelano seme naj se poseje na nižave in naopak, vselej pa le takrat, če je sad, kterege za menjavo semensko vzeti hočemo, kolikor mogoče najbolj popolnoma razvit. Če seme poslednje lastnosti nima, potem menjava semena nič ne pomaga. Mala zemljišča, katerih njive navadno gledé zemeljnih lastnosti nimajo velike različnosti med seboj, silijo lastnika seme od drugod dobivati. Na velikih posestvih pa se lastno pridelano seme lahko zamenjava, ki je na različnih zemljiščih prirastlo.

Z menjavo semena je ravno tako, kakor z obnovljenjem krvi pri živinoreji. Če se je pri kakem plemenu bati, da bode svoje dobre lastnosti, zaradi katerih se ravno glešta, pozgubilo, tako se mora kri ponoviti. Ravno tako je pri pridelovanju poljskih sadežev. Kakor hitro kmetovalec ktero potrebnih lastnosti na svojem zrnju pogreši ali pa mu jo dati hoče, brž mora seme premeniti, novo seme pa le odtod vzeti, kjer je zrno najbolj razvito, in kjer ima dotična rastlina vse zaželenene lastnosti, kolikor mogoče v najvišji meri.

Nekoliko besedice o pridelovanju murk ali krastavcev.

V nekterih krajih si s pridelovajem murk ali krastavcev lepega denarja prislužijo, vrh tega pa še sami dosti dobre in tečne salate in prikuhe povžijejo. Ker se pa neizmerno veliko murk po trgovini speča, je pridelovanje murk za trgovino še veliko bolj hvaležno delo. To pa pride odtod, ker je murka sočivje, ki se na mizi bogatina in siromaka v raznih podobah rada vidi, bodi si kot salata ali murka v soli ali popru.

Pridelovanje murk in jihova reja, je priprosta in ne potrebuje posebnih stroškov in velikega truda. Zemlja, v ktero se murke sejejo, mora biti močno pognojena. Boljši je vroči konjski in ovčji gnoj od mrzlega govejega. Tudi guano, to je ptičji gnoj, ki ga prek morja iz tujih dežel k nam pripeljejo, se je kaj dobrega skazal, bodi si ko prah ali pa v vodi raztopljen 1 funt blizo na 200 čevljev. Lega mora biti prosta, solčna in nikakor ne vlažna.

V dobrem rahlem zemljišču se zrna po brazdicah, ki se sredi 4 čevlje široke grede potegnejo, poseje in le z dobro mešanično prstjo, pri deževnem vremenu pa s pepelom ali žaganjem pokrijejo. V težki zemlji pa je boljše globokejšo jamo vzdigniti, z dobro mešanično prstjo napolniti in v njo

seme posejati. Tam, kjer murke, zaradi globoke in mokrotne lege rade gnjijejo, se napravijo daljši rebri ali pa kopice, posujejo se z mešanično prstjo in potem v tako vzvišeno lego se še le seme poseje. Cela greda ali kopica se potem z vejami pokrije, da tako murke visoko leže in ne morejo gnjiti. O istem času se tudi nekoliko murk v lonce ali tople grede poseje, da se s temi rastlinami morejo nastale luknje popolniti.

Če hočemo prav ranih murk si prirediti, moramo dva tri zrna semena djati sred kepe mahove, ktera se potem v toplo gredo položi. Rastlinice kmalu izrastejo in se dajo presaditi.

Če bi bilo preveč rastlinic na kateri gredi pognalo, ki so si na poti, tako se morajo preobilne populiti. Ravno tako se smejo tudi posamezne trte porezati ali pa o postavljenih kolih oviti in tako na viš rasti pustiti. Kedar je suša, je treba po solnčnem zahodu s toplo vodo polivati. Največa zapreka vspešnega pridelka murk so nasadbe, ki se med murke nasajajo, kakor razno zelje, selar itd. Navadno iz obojega ne doraste kaj prida. Le salata kot prednji sadež daje resničen hasek. Kedar je treba salato okopati, okopljejo se tudi murke. Ko je salata pospravljena, tedaj se grede drobno okopljejo in oplevejo in murke tudi zajedno nekoliko osipljejo.

Za seme se puščajo najlepši sadeži, da dozori. Potem se jim podložijo kake črepinice ali deskice. Ko so ožoltnele, se položijo na solčno mesto, dokler ne začnejo gnjiti.

Kakor se murka mnogovrstno porablja, ravno tako mnogovrstne so tudi njihove sorte. Nektere se odlikujejo po posebni velikosti in obilnim zarodom, druge pa po drobni lični podobi in dobrem okusu.

Med mnogimi omenjamo tukaj le dveh sort in sicer najprej angleške Lornove murke, ki posebno velika vzraste. Najboljše se obnese ob špalirih in senčnicah.

Na Angleškem so jo pred tremi leti začeli saditi, in zdaj je zaradi nježnjega in vkusnega mesa najbolj priljubljena. Pri razstavah je bila skoraj vsikdar odlikovana. Druga sorta je murka labodovica, ker ima tako rast, kakor labodov vrat ali šinjak. Ona spada brez ugovora k najboljšim plemenom murk. Meso ji ostaja nježno in okusno skoraj do zrelosti, in sicer posebno zaradi tega, ker ima le malo semena v sebi. Saditi se da ne le v toplih gredah, ampak tudi pod milim nebom.

Seme se dobiva pri raznih semenskih kupcih.

Grahorica.

Za zeleno klajo se med drugimi rastlinami posebno tudi grahorica, grašica ali grahor priporoča. Grahorice je več sort. Vse pa se kakor navadni grah ovijajo in so jednoletne rastline z votlim vejastim, včasih prav dolgim stebлом, kterege ozko podolgasto na koncu okroglo listje

kinča. V stročju je po 4—7 okroglih zrn različne barve. Če se med seboj pomešano sejejo, prehaja jedna sorta v drugo in narejajo se odrodki kakor: bela, rujava, prižasta in črna grahorica.

Navadna rujava, sejavna grahorica se ima za najrodovitnejšo in jo najbolj za živinsko klajo sejejo; tudi zastran vremena in zemlje je najmanj izbirčna.

V toplejših krajih pridelujejo tudi zimsko grahorico, ki je pa le odrod navadne sejavne grahorice in ne za ostro vreme naših krajev.

Neka posebna sorta je tako imenovana narboneška klajna grahorica z zrnjem kakor grah debelim in bolj bobu podobnim. Vendar le v toplih krajih in bolj v močni zemlji stori in ker tudi pridelek ni tolik, da bi večje delo in boljše zemljo poplačal, se v naših krajih le redkokdaj seje.

Navadna grahorica ljubi srednjeplo, vlažno podnebje in proti pomladanskim mrazem ni preveč občutljiva, še takrat ji le malo ali nič ne škoduje, če je mraz tako hud, da celo zemlja zmrzne. Grahorica ljubi lahkejšo zemljo, kakor grah; le v suhi peščeni zemlji ne stori in se v vročih poletjih dostikrat popolnoma posuši. V setvinem kolobaru se kot krma večidel za pripravljajoči sadež v frišni gnoj seje, za seme pa le v ponošeno zemljo, kot drugi ali tretji sadež. Gnoja zahteva le srednjo mero; v močnejši, frišno pognojeni zemlji prav dolga raste, vedno cvete in malo semena obrodí, je toraj za zeleno krmo kakor vstvarjena. Zemlja se za grahorico ravno tako pripravlja, kakor za grah, s katerim se tudi jednako seje, namreč za seme, kolikor prej, toliko bolje za zeleno krmo pa v kolobaru kot prvi sadež pred ozimino sicer pa tudi še majnika in junija. Za seme se seje po dobroti semena in zemlje na jeden oral $2-2\frac{1}{2}$ meena, za krmo pa $1\frac{1}{2}-2\frac{1}{2}$ ter se globoko z brano zavleče ali pa tudi podorje. Med rastjo ne potrebuje več drugega obdelovanja. Grahorica dozori v $4-4\frac{1}{2}$ mesecih navadno za grahom, pospravlja se ali s koso ali z srpom in se v redih suši, v snope poveže in se dalje, kakor seno pospravi. Poprečen pridelek zrnja je na oralu 12—18 mecnov 90—95 funtov težkih. Slame vrže 16—24 centov. Grahorično seme se sicer tudi melje in z rženo moko pomešano se kruh speče. Ali kruh je črn, bridek in težko prebavljiv. Z ovsom vred se grahorica za konjsko krmo porabi, tudi za ovce je dobra in jo imajo za posebno redivno. Slama se kot krma hvali posebno za ovce in toliko izda, kolikor slabo seno, vendar je boljša od grahove slame.

Dopisi.

Od Device Marija na ptujski gori. (Novošegno gospodarenje.) Visoko leta, nizko pada. Tako se je pri nas nekemu človeku zgodilo. S prostimi rokami je začel gospodariti. Dobil je skozi dober jezik vse, kar je k gospodarstvu po-

treboval, od drugih ljudi. Delavci so delali, vozači so vozili na njegovo obljubo. Živež za delavce je na kredo dobival, zraven pa še tudi denarjev na posodo najemal. Vendar naposled je prišlo do konca. — Kedar je denarja dobil, ni mislil na svoje dobrotnike, ampak delal se je velikega gospoda ino zavžival vse dobro. Nič mu ni bilo predrago; le za njegove upnike je malokedaj denarjev imel, da bi njim plačal. Začel je hrame kupovati ino čeravno je dolžen ostajal, ga to ni dosta brigalo; da je le v bukvah posestnik postal in skozi to za dalej še le večje omotice delal. — Naposled mu je menjica (Wechsel), katero je za 10.000 fl. podpisal, visoki nos potrla; tega ne more in tudi drugih dolgov, kateri še le veliko večjo svoto nanašajo, plačati; tedaj je moral krído (konkurs) napovedati. Zdaj je vsega konec! Ubogi ljudje, kateri imajo kaj dobiti, pa zgubijo skoro vse.

Iz Šmarja. (Jama razbovnikov.) — Dné 27. aprila je šel pošten mladenič Rok Dobršek iz Šmarje v Šent Jur na železnico, da bi se s ponočnim vlakom v Sevnico odpeljal. Hotel je svojega očeta obiskati in mu naznaniti, da je brat njegov alj sin onega očeta, J. Dobršek, pristav pri ptujski davkariji, na osepnica h umrl. Ob $\frac{1}{2}$ 11 dospé blizo cerke sv. Ahacija v št. Jurski fari. Nasproti ondotne cerkve za cesto je nova hišica postavljena, v kateri nekaj časa sem nek sumljiv človek, „dolgi ali nekdanji Cmokov oštir“ krčmo ima. Ko se popotnik ošteriji bližuje, sliši hruš in petje ter vidi, da v hiši luč gori, med vratami pa neka ženska stoji in pazi, kdo da mimo pride. Na enkrat, kot blisk, babela zginé, iz hiše pa planejo 4 hajduki, zgrabijo ubogega popotnika, ga vlečejo v hišo in se hočejo nad njim hudovati. Prestrašeni revež prosi, da ga naj izpustijo, ker se mu mudi na železnico. Med temi zapazi enega, ki ga je dobro poznal (ta je najbližnji sosed cerkve sv. Ahacija) in ga pohlevno nagovori: Jur! za božjo voljo, prosim vas, pustite me, da grem brž naprej, da železnice ne zamudim, in svojega očeta še živega najdem. Na to se ženstvo oglasi in pravi: pusti ga, naj gre, zakaj ta ni ovi, ki je mislil v [klet pridreti in vino ukrasti; — ta ima klobuk, oni pa je imel kapo. — Misliti je, da so stregli po človeku, ki bi imel ob istem času mimo iti, da bi ga bili napadli. Prestrašeni popotnik se boji ovi napad sodniji ali žandarjem naznaniti, ker si misli, da bi imel za tega del mnogotere sitnosti, — na zadnje pa rudečega petelina na strehi. Pazite na ondotnega oštirja in na njegove pajdaše! —

Iz Sel pri Podčetrtku. (Kradljivka ugrabljena.) V soboto 1. maja smo tukaj sejem imeli. Trgovina je bila pri srednjem meri. Ali nekaj smešnega smo imeli. Žena srednje starosti, J. T. iz Verač doma, je zbiraje blago pri trgovcu Kartinu iz Šmarja, balo platna v vrednosti od 8—10 fl. ukradla. Vendar hitro so njo zasačili, z vrvijo

trdno zvezali, kvišku k štantu pripeli, tako da je več visela, kakor na zemlji stala, in se ljudstvu na ogled nastavila, dokler niso c. k. žandarji prišli in nje v Kozje pred sodnijo gnali. Takih ptic in ptičev je še več v naših Veračah, Virštanji in v Dobrežičah.

Od sv. Petra pri Mariboru. (Duhovniki, ne dajte se ociganiti!) Neka ženska hodi po svetu ljudi ciganit. Stara je kakih 30 let, je bleda, se potuknjeno drži, nosi kačamajko in sivkasto janko. Prišla je 5. maja popoldne k pisatelju z lističem v roki, na katerem je stalo, da bi se rada pismeno spovedala, ker je mutasta in ne more govoriti. Pisatelju se to vse nič ni prav zdelo, toraj pokliče svojega g. tovarša. K sreči njo je ta že parkrat poprej videl in mu je zategadelj znano bilo, po čem je žafran. Zapove njej: „Govori zdaj!“ in glej čudo! razvezala se je vez njenega jezika in začela je govoriti, kakor tam doli na murskem polji govorijo. Dokazalo se njej je več laži, med drugimi tudi ta, da je ona sestra duhovnika Z., kakor je okolj pravila. Zapodila se je proti sv. Tomažu pri veliki Nedelji, ker je rekla da je tamkaj v Savcih doma, in da njej je Marija Pregl ime. Koliko je na tem resničnega, bodo že tamošnji ljudje vedeli. Opomnim še, da je imela na molitveni knjižici zapisano ime Eva Hren, na enem kipu pa Johana Irgolič. Pred nekaj dnevi je pravil tukaj nek duhovnik o ženski, ki je prišla mutasta v črnogorsko cerkev pri Ptujih in je v cerkvi med sv. mešo spregovorila. Bila je po popisu Mariji Pregl na las podobna. Brez dvoma je to ena in tista ciganica, ki je mutasta postala, ko je prek Drave k nam prišla. V tem slučaju veljajo gotovo besede, ktere je nek učitelj šolarjem povedal rekoč: „Varujte se deca, svet je poln huncfotov!“

Politični ogled.

Deželni zbor v Gradcu bil je 3. t. m. skončan. Za spomin nam je zapustil 38 procentov deželne naklade, da poplačamo 3,410.000 fl. deželnih stroškov. To ni ravno vesela novica. Pa kaj hočemo, kako se je pri volitvah postlalo, tako se bo sedaj ležalo.

Dijaki in ostala liberalna drubal se je pomirila, ker so svitli cesar ukazali, da se ima njihovemu gostu, don Alfonzu, pred poslopje postaviti straža 20 vojakov. Sedaj že liberalni listi sami pravijo, da ni res, kar so poprej o don Alfonzu — pisali, n. p. da je iz ljudi na Španskem „klobase delal“. Sram njih bodi! Sicer pa se Gradčani cesarja nekoliko bojijo. C. k. namestnik baron Kubeck je celo zbolel.

Na Kranjskem so slovenski poslanci prav resnobno prašali c. k. namestnika o nepostavnostih, ki so se godile pri volitvah za trgovske in obrtniške zbornice. Baron Widman se je neki jako iznemiren kazal.

Svitli cesar so pretečeni teden potovali ob kotorskih bokah. Vreme je precej neprijazno. Vendar ljudstvo od vseh strani skupaj vre, svojemu cesarju se poklanjat. Nek 80lenti selski starosta njih je nagovoril: pripravljeni smo vsak trenutek svoj kri dati za Tvoje veliko cesarstvo. Daj nam orožja in ne bojimo se nobenega Tvojih sovražnikov“. Blizo Miraza so cesar stopili na črnogorsko zemljo, kder je stal oddelek črnogorske vojske z godbo, ki je svirala cesarsko pesem. Vojaki so se cesarju dopadli; tako urno so se gibali in dobro strelali. Sedaj se vračajo cesar domu. Na Reki (Fiume) njih pričakuje hrvatski ban s sijajnim spremstvom hrvatske gospode. Na večer 14. maja pridejo cesar zopet na slovensko zemljo. Kranjci se neki ob železniških postajah močno pripravljajo, da ga kot zvesti Slovenci dostojno pozdravijo. In prav imajo. Vsaj Slavjani pričakujemo vse le od cesarja, od liberalcev in nemčurjev pa nič.

Za poduk in kratek čas.

Grad Borl.

Kdor se po železnici pelja iz Pragarjev črez Ptuj v Ormuž, Središče itd., ta se gotovo raduje krasnega pogleda, gledavši na južno stran. Ravno polje, deroča Dravo, vinske gorice, bele hiše, številne cerkve, vse to hiti in se drvi mimo očesa, kakor da bi se nam sanjalo. Izmed vseh predmetov nas pa vendar najbolj zanimiva krasni grad Borl. Ponosno nas gleda iz nad prijaznega griča na desnem bregu Drave, 3 ure hoda niz Ptuj. Po svoji legi in stavbi spada grad Borl med najlepše na Štajerskem. Kdo ga je pozidal, tega ne vemo. Slavjansko ime Borl (brod) kaže na Slovence, nemško ime Ankenstein in zgodovina pa na nemške posestnike.

Prvi so bili Ankenšteinovci. L. 1199. na velikonočno nedeljo je bila na ptujskem polji, Borlu ravno nasproti, krvava bitka. Ptujski grajšak Friderik je roparske Madžare strahovito potolkel. Ankenštei novci so mu vrlo pomagali. Leta 1323 so poslednjega pokopali, namreč: Friderika Ankenšteina. Grad so potem imeli zaporedom ptujski grajšaki do l. 1428. plemiči Štubenbergi do 1434. Leta 1481. je pred grad prilomastil sloviti ogerski kralj Matjaž ter ga popolnem razdjal. Vendar plemiči Zäkel-ni, kateri so grajšino prejeli od cesarja Friderika VI., so grad zopet pozidali. Za njimi so prišli Herberšteini do l. 1620, grofi Thurn do 1639. in bogata rodbina grofov Sauer do 1801. V tem letu je grajšino kupil poljski knez Ponjатовski, a črez 2 leti zopet prodal Wilhelmini, vdovi poslednjega grofa Leslie-ja, rojenej grofici Wurmbrandovi. Ta blaga gospa je na Borlu živela blizo 50 let. Slovela je daleč zarad svoje milosrčne radodarnosti in gostoljubja. Umerla je 20. februarja 1851 in se dala sredi svojih nekedanjih

podložnikov na pokopališči sv. Barbare pokopati. Grajšino pa je pustila bratovemu sinu Gundaker-ju grofu Wurmbrandu.

Novi posestnik je grad dal popraviti. Po stezi, ki je z drevjem ob straneh nasajena in ki se le polagoma vzdiguje, se pride do grajskih vrat na severno-izhodni strani. Vstopivši se nahajamo precej v velikem štirioglatem prostoru. Obdan je z drevoredom in mnogovrstnim poslopjem. Iz prostora se skozi druga vrata vhaja v prvi grajski dvor. Tukaj stoji velika cerkva, posvečena sv. Trojici. Pozidal njo je grof Thurn. Bila je veliko let farna cerkva. Nad cerkvijo je prostorna vitežka dvorana. Tri ostale strani prvega dvora imajo razne pisarnice in zvonik s 3 zvonovi.

Skozi posebna vrata se pride iz prvega v drugi dvor. Obdaja ga gosposko poslopje z 2 nadstropjema. V prvem se odlikuje prostorna jedilnica. Pohištvo v njej je više 100 let staro, a dobro ohranjeno. Kinčana je z mnogimi podobami cesarske rodbine od časov Marije Terezije. Na levo od jedilnice je lepa igralnica, ozaljšana s podobo Wilhelmine Lesliejeve. Potem se pride v snažno divanico in potem v krasno sobano za gospe. Tukaj stoji prekrasna leva ali kamin (peč, ki si v hiši kuri) iz sivega marmorja. Nad njo se vidi podoba Marije Terezije iz rezanega kamna. Postranske dveri odpirajo pohod na prijeten prostor iz nasipane zemlje. Ves je preprežen s špalliri žlahtnih vinskih trt. Ondi je tudi jama s zelenjem prevlečena, katero žubreč vodometa ob poletni vročini prijetno razhladja. Na desno od jedilnice je mnogo sob za goste. V drugem nadstropju na zahodni strani se vhaja na krit mostovž, kder se odpira krasen pogled na ptujsko mesto, podravsko polje in slovenske gorice.

Grad ima velikanske kleti, v njih pa mnogo vina v velikih sodih. Posebno znamenit je sod, katerega so izdelali l. 1853. Dolg je 2 seznja, visok pa 11 črevljev in drži 46 štartinjakov ali 465 veder. Grajšina meri 1093 oralov, izmed teh je 872 oralov gozda in 52 oralov vinograda.

X. Občni zbor slovenske Matice

19. maja 1875. leta ob 3. uri popoldne v čitalnični dvorani.

Vrsta razgovorov:

1. Predsednik nagovori zbrano skupščino.
2. Poročilo o odborovem delovanju od 1. marca 1874. do konca aprila 1875. l.
3. Račun od 1. julija 1873. l. do 1. julija 1874. l.
4. Volitev treh udov, da pregledajo, presodijo in potrdijo odborov račun vsled §. 9. a) Matičnih pravil.
5. Proračun od 1. julija 1874. l. do konec junija 1875. l.
6. Volitev 11 odbornikov in sicer: 8 odbornikov namesto onih leta 1870 voljenih, ki so:
a) izmed ljubljanskih: dr. J. Bleiweis, J.

Tušek, J. Vavrù; b) izmed vnanjih: grof J. Barbo, J. Gorup, Fr. Kandernal, Luka Svetec, dr. J. Ulaga; — 2 odbornika namesto umrlih ljubljanskih: dr. E. H. Koste in dr. L. Vončine in 1 namesto dr. Razlaga, ki je odstopil.

Za nove odbornike „Slov. Matice“ so nasvetovani sledeči gospodje: v Ljubljani bivajoči (dosedanji): dr. Janez Bleiweis, profesor Tušek, prof. Vavrù, (novi): Franjo Ravnikar, deželni blagajnik, Stegnar Feliks, učitelj v kaznilnici na gradu, prof. Wiethaler; izmed vnanjih (dosedanji): grof Barbo v Rakovniku, Jožef Gorup v Trstu, Luka Svetec v Litiji, dr. Ulaga v Konjicah, (na novo): prof. Urbas v Trstu.

Naj se gospodje udje obilo udeležijo napovedanega zborovanja; kdor pa osebno ne more priti, naj vredništvu „Slovenca“ pošlje podpisani volilni list, da ga izroči predsedstvu. Tudi vredništvu „Sl. Gospodarja“ je pripravljeno do 16. maja sprejemati podpisane volilne liste za nasvetovane odbornike!

Novo izdanje I. II. i III. knjige: Srbskijeh narodnijeh pjesama, koje je skupio i na svijet izdao Vuk Štef. Karadžić.

Prijatelje jugoslovanskega slovstva opozorujemo na ovo novo izdavanje prekrasnih pesem. Naročiti se zamore, kdor hoče, do 1. avgusta t. l. v Beču pri Ani, udovi Vuka Karadžića, (Landstrasse, Marokanergasse, Nr. 3. Wien) Prenumeracija za vse 3 knjige stoji na 5 gl.

Razne stvari.

(*Javna zahvala.*) Po 4letnem skrbnem delovanju v šoli in v cerkvi so nas 11. maja zapustili č. g. kaplan Jožef Kukovec. Ker njim ne moremo drugače velikega truda povrniti, tako njim za slovo pristrčno zahvalo izrečemo, in v najboljšem spominu ohranimo. Farmani sv. Lovrenca v slov. goricah.

(*Ptujski zavod za bolehavce*) stavijo deloma na deželne stroške. Letos se doplačuje 1000 fl. drugo leto pa 7500. Zavod je že bil silno potreben. Vsaj nismo zamogli vseh bolehavcev v Gradec pošiljati. Upati je, da že letos začne svoje delovanje.

(*Učiteljske službe*) so razpisane 1. v Frauheimu s 550 fl. plače in stanovanjem, 2. v Brezulah s 550 fl. in stan., 3. v Cezanjeveih s 550 fl. in stan., 4. nadučiteljska služba pri sv. Mariji v Puščavi s 650 fl. in stan., 5. podučiteljska služba v Šmarji s 480 fl.

(*Pesniško strugo*) popravljajo že sem od leta 1803, t. j. celih 72 let — s praznimi besedami.

(*Dva luteranska pokopa*) sta se vršila 8. t. m. v Celji. Pokapali so 10letno hčerko tukajšnega knjigotržca g. Trexel-na in 45 let starega leutenanta c. k. 20. lovskega bataljona g. Gottlieb-a Golle, ki se je 7. t. m. vstrelil, ker je neki vo-

jaški magacin zanemaril in so mu moli več plaš-čev snedli. Ljubljanski pastor je neki pri pokopu tega samomorivca lepo pridigoval in se mestjanom, ki katoliških pridig ne poslušajo, prikupil.

(*Samoumor.*) Janez Kolenc se je na dilah v hiši svoje sestre v Laškem pod Celjem obesil. Pravijo, da ga je zapravljivost v tako nesrečno smrt pripravila.

(*Naš svitli cesar in pa ruski*) sta skoro ob enem postala dedeca. Našega cesarje hči, poročena z bavarskim kraljevičem Leopoldom je namreč porodila princesinjo: Marijo Hedwigo — ruskega cesarjeviča žena pa princesinjo: Ksenijo Aleksandrovno.

(*Posojilnica v Jarenini*) imela je konec aprila 58 deležnikov, ki so zložili 39.230 fl.

(*Ljudi umerje*) vsako leto 33 milijonov in črez; vsako sekundo eden. Ko bi vsi enako dolgo živeli, potem bi vsak umrl 33 let star. Vendar $\frac{1}{4}$ njih že umerje pred sedmim letom, polovica pred sedemnajstim. Izmed 100,000 ljudi živi komaj eden 100 let in izmed 100 ljudi postane eden 60 let star. —

(*Ogenj v Polčanah*) je pokončal hišo Jož. Detičeka. Škoda se ceni na 680 fl.; pogorelec je za 1100 fl. zavarovan. Kako da se je ogenj vnel, tega nihče ne pové.

(*Visoka starost*). 9. t. m. v jutru o 4 $\frac{1}{2}$ uri so godeci v Celji na velikem trgu naznanjali 100-letni rojstni dan naše gospé Ane Baumbach rojene 9. maja 1776 lekarniške lastnice, ki je še pri svoji visoki starosti zdravega uma in slovi za voljo svoje dobrotljivosti. Par let že ne more cerkve obiskovati, kakor je to zmiraj rada storila, a doma vsako leto sv. zakramente prejema. Bog njo ohrani.

(*Tretje porotniške obravnave*) so se pred celjsko okrožno sodnijo začele 7. t. m. in sta bila isti dan zavoljo pokaženja kreditnih papirjev kriva spoznana Jan. Skolec in Andrej Žager ter v 6letno težko ječo obsojena, in 8. t. m. Treza Potisk, kriva spoznana hudodelstva detomora in v 3 $\frac{1}{2}$ letno težko ječo obsojena.

(*Za društvo duhovnikov*) so nadalje vplačali č. g.: Einsiedler 31 fl.; — Rat 37 fl.; — Masten 1 fl. (za l. 1876).

(*Umrli*) je č. g. Valentin Orožen, župnik v pokoji, star 67 let.

(*Sombateljski škof*) sicer trd madžaron je letos prvič svojim slovenskim vernikom poslal slovensk pastirsk list, naznanjaje njim sv. leto.

(*Pištanj*) dobi vendar enkrat: pošto.

(*5000 veder vina*) proda razpuščeno štajersko-vinotrzno društvo po znižani ceni.

(*Tatovi*) so Vidu Mariniču v Kosaršku ukradli vina, špeha in 18 križakov.

(*V Cirkovicah*) bodo č. o jezuiti obhajali sv. misijon.

(*Dražbe*). 14. maja Bošt. Ulčnik v Pristovi, 2120 fl. (3. krat)— 18. maja Marija Tolas iz Loč,

5121 fl. — 20. maja Fr. Dermot v Vitanji, 1240 fl.; Marija Stergar pri breški sodniji; in Andrej Cizelj iz Volč, 2020 fl. Jož. Stiplošek v Podpečji, 1526 fl.; Jakob Maček v Gruščah 2373 fl. — 22. maja Anton Hribernik v Lindeku, 2900 fl.; Miha Selič v Črešnicah, 823 fl. — 24. maja Martin Črne-lič v Pišecah, 2802 fl.; — 25. maja Jož. Jezernik v Spod. Hudini, 5578 fl.

Zavolj pomanjkanja prostora smo odložili 1 dopis iz Celja, 2 iz Artiča, 1 iz Vozenice I iz Celoveca in nekatere opazke in odgovore. Prosimo potrpnosti do danes tedna.

Vredništvo.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	4	50	4	50	5	—	4	50
Rži	3	60	3	45	4	—	3	35
Ječmena "	3	50	3	—	2	40	2	60
Ovsa "	2	20	2	—	2	60	1	90
Turšice (koruze) vagan	3	10	2	80	3	20	2	55
Ajde "	2	50	2	50	3	—	2	25
Prosa "	3	50	3	20	3	20	—	—
Krompirja "	1	70	1	35	2	—	1	50
Sena cent	1	70	2	—	1	—	1	90
Slame (v šopkih) "	1	40	1	40	—	80	1	30
" za steljo "	—	80	1	—	—	60	—	—
Govedine funt	—	26	—	26	—	26	—	24
Teletine "	—	25	—	24	—	26	—	22
Svinjetine "	—	29	—	28	—	36	—	28
Slanine "	—	35	—	32	—	36	—	48

Loterijske številke:

V Trstu 8. maja 1875: 11 83 64 25 84

Prihodnje srečkanje: 22. maja 1875.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	70	45
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vred- nosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	165	—
Ažijo srebra	103	15
" zlatá	5	26

3—3

Priporočba.

Dobil sem celo novo zalogo

mineralnih tekočin,

ter njih občinstvu priporočujem sedaj, ko se ž njimi mnogo ljudi vrači.

Ob enem naznanjam, da se pri meni dobiva najboljši sir ementalski, švarcenberski in grogov, potem laške (iz Verone) in ogerske salame, razno-vrstno kavo, sladkor, pravi ruski in kitajski čaj, rum iz Jamajke, paromlinska moka itd. po naj-nižji ceni.

Konrad Grillwitzer,

v stolni ulici in na velikem trgu

v Mariboru.

Oznanilo.

Občni zbor deležnikov vzajemne (wechselseitigen) zavarovalnice zoper ogenj v Gradcu se bode vršil

7. junija 1875

predpoldnevom ob 10. uri v deželni hiši (Landstube) v Gradcu.

Dnevni red:

1. Poročilo o računu za leto 1874.
2. Sklenitev računa za leto 1874 in poročilo pregledovalnega odbora o letnem računu.
3. Proračun za leto 1875.
4. Poročilo opravnega svetovalstva o plači zavarovalničnih uradnikov.
5. Volitev računovih pregledovalcev za leto 1875.
6. Poljubni nasveti.

Na ta občni zbor so vsi p. n. gospodje društveniki, kateri imajo po §. 93. pravil do udeležitve pravico, uljudno povabljeni. Točka 93. se glasi; pravico udeležiti se občnega zbora, na njem svetovati, glasovati o razpravnih predmetih in voliti ima razun udov opravnega svetovalstva, tudi vsak društvenik, kateri je v dotičnem letu bil zavarovan z rečmi 6000 fl. vrednosti in kateri je potem, ko se je pri ravnateljstvu oglašil, od tega prejel pismeno izkaznico (Legitimationskarte), da sme občenemu zboru pristopiti.

Franc grof Meran-ski,

V Gradcu 3. maja 1875. najvišji ravnatelj.

Dobra služba.

na štajarski deželni sadje- in vinorejski šoli pri Mariboru.

Na deželni sadje- in vinorejski šoli pri Mariboru je služba drugega strokovnjaškega učitelja za sadje- in vinorejo, za kletarstvo razpisana s tem, da se prošnik zaveže tudi iti za potovalnega učitelja, kakor tudi prednašati pri perijodičnih kurzih za goste (učitelje in duhovne) in za viničarje.

Prošniki za ovo službo, ki daje 1500 fl. plače na leto in pri potovanjih zunaj mariborskega okraja tudi potnino po pravilih, kakoršna veljajo za deželne uradnike, morajo svojo pismeno prošnjo do 15. junija vložiti pri štajarskem deželnem odboru v Gradcu. Prošnji se imajo priložiti izkazi in dokazi, iz katerih je razvidna starost prošnikova, učenje, dosedanje službovanje, spričevalne učilne sposobnosti sploh, potem dovoljne znanosti v sadje- in vinoreji, v kletarstvu, potem sposobnost za vspešna potovalna prednašanja in naposled znanje nemškega in slovenskega jezika.

Osebo predstavljenje bi bilo zaželjeno.

Potrdenje za stalnega učitelja se podeli po triletnem službovanji.

V Gradcu 4. maja 1875.

Štajarski deželni odbor.

Priporočba.

Podpisani si dovolujem, častitemu občinstvu priporočiti se za izdelovanje vsakovrstnih stvari, katere

sodarstvu

pripadajo.

Ob enem ponujam svoj jako izvrsten

 jesihov cvet

po mogoče nizki ceni.

Bodem si prizadeval vsem naročnikom in prejemnikom hitro in točno vstrezati ter njihovo zadovoljnost si nakloniti.

Z odličnim spoštovanjem

Feliks Schmidl,

1—3

sodar in pridelovalec jesiha
v Mariboru, v koroškem predmestju
№ 13.

Ces. kralj.

12—12

dvorni puškar

Ivan M. Erhart,

v Mariboru priporoča:

Puške dvocevke od spredej za nabijati iz železa od 12 gl. — kr. (do najvišje cene.)

Puške dvocevke od spredej za nabijati iz svila (drota) . 18 „ — „ (do najvišje cene.)

Lefauchaux (lefošé) iz svila od 30 „ — „ (do najvišje cene.)

Lencaster (lênkaster) iz svila od 44 „ — „ (do najvišje cene.)

Revolverje 8 „ — „ (do najvišje cene.)

Pistole dvocevke 2 „ 50 „ „ enocevne 1 „ 30 „